

Varnost otrok

mag. Marjan Dolenšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 11.07.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0029>)

Otroci na kmetijah niso le kmečke družine, pač pa tako ali drugače del proizvodnje na kmetiji, saj sta stanovanjski in proizvodnji del povezana, slednji pa je za otroke zelo privlačen, saj v dojetanju otrok nudi številne zanimive priložnosti za spoznavanje novih stvari in igro. Tu pa se otroci srečajo s številnimi nevarnostmi in žal se vedno znova dogajajo nezgode. Odrasli moramo storiti vse, da do nezgod ne pride.

Položaj otrok na kmetiji

Vedno znova se zgodi nekaj hudih družinskih tragedij, ko otrok umre zaradi nezgode na kmetiji. V daljšem časovnem obdobju 30-tih let beležimo med 2 in 3 take nesrečne primere letno. V zadnjih nekaj letih je stanje nekoliko boljše oziroma manj tragično, a žal smo v zadnjem letu dni zabeležili dve

smrtni nezgodi otrok, eno pri delu v gozdu, drugo pa pri prevozu oz. pri padcu otroka s priključnega stroja.

Otroke vsak dan odraščanja zanimajo živali na kmetiji, objekti, posebej pa jih privlačijo stroji, najbolj traktorji, pri tem pa na njih preži kup nevarnosti, ki se jih praviloma ne zavedajo. Včasih se dogaja, da mlajši otroci na kmetiji nimajo varstva, pa jih starši vzamejo s seboj na traktor. Po drugi strani pa otroci komaj čakajo, da jih odrasli vzamejo na traktor. Vožnja pa postane za otroke hitro monotona, pogosto zadremajo in omahnejo s traktorja, če niso ustrezno zavarovani in nesreča je zopet tu. Seveda je potrebno, da otroci v procesu odraščanja spoznajo delo na kmetiji, posebej še, če je ta otrok bodoči prevzemnik kmetije, a mora potekati otrokovi starosti primerno in brez izpostavljanju nevarnostim, za kar smo odgovorni odrasli.

Slika 1: Otroke med odraščanjem na kmetiji zanima vse. Od živali do objektov, posebej pa jih privlačijo stroji, najbolj traktorji.

Kje pretijo največje nevarnosti?

Največ nezgod se zgodi v povezavi s stroji, otroci padejo s traktorja ali priključnega stroja in pride do povozitve ali pa jih voznik povozi na dvorišču. Ne smemo pozabiti tudi, da so traktorji in drugi kmetijski stroji vse večji, večji so tudi mrtvi koti, ko voznik ne vidi dela okolice vozila, posebej pri vzvratni vožnji, kjer se lahko znajde otrok. Najbolj ogroženi so otroci do 5. leta starosti, saj ne zaznavajo nevarnosti, realno niso sposobni presojati situacije, poleg tega pa še nimajo sposobnosti niti izkušenj, da bi lahko ustrezno reagirali v primeru nevarnosti.

Slika 2: Največ nezgod se na kmetijah zgodi v povezavi s stroji, najbolj ogroženi pa so otroci do 5 leta starosti, saj še ne zaznavajo in se ne zavedajo nevarnosti. Slika: zajem zaslona oddaje Ljudje in zemlja, 2016.

Sledijo nezgode zaradi nezavarovanih premikajočih se delov strojev, padci v jame ali padci v zgradbah, nezgode pri stikih z živino, pa tudi padci v vodo. Kar nekaj nezgod pa se je zgodilo tudi pri padcih pri plezanju po balah, ki so bile zložene na dvorišču, ter padcih med valjaste bale. Kar nekaj naštetih nevarnosti preži na otroke, ki pridejo na kmetijo kot obiskovalci, in tem morajo še posebno pozornost posvetiti na turističnih kmetijah.

Žal ne moremo tudi mimo nezgod otrok v gozdu, in tu je potrebno biti jasen. Delo v gozdu je izjemno nevarno tudi za izkušene, usposobljene in ustrezno opremljene odrasle, in otroci oz. mladostniki do dopolnjenega 15 leta starosti, ko se tudi lahko že usposobijo za varno delo v gozdu, pri podiranju in spravilu lesa nimajo kaj iskati. Žal sta v zadnjih letih prav pri teh delih umrla dva otroka stara okoli 10 let. Seveda lahko grede otroci v gozd, a ko zapoje žaga ali zabrni traktor, nimajo tam kaj iskati.

Slika 3: Delo v gozdu je tako nevarno, da otroci in mladostniki do dopolnjenega 15 leta starosti, ko se že lahko usposablja za varno delo v gozdu, pri podiranju in spravilu lesa nimajo kaj iskati.

Prevozi otrok (in drugih oseb)

Prevozi otrok, pa ne le otrok, tudi mladostnikov in odraslih na kmetijskih in gozdarskih vozilih so najbolj problematični. Včasih kar ni mogoče verjeti, česa vsega se ljudje spomnimo in izpostavimo nevarnostim. In da ne bo nesporazuma, za tako vožnjo otrok odgovarjamo odrasli. Vožnja na oz. v zajemalki sprednjega nakladalnika ali na sprednjem traktorskem priključnem stroju je lahko smrtno nevarna. Z njega lahko pademo prej kot si lahko predstavljamo in končamo pod kolesi traktorja.

Slika 4: Prevoz otrok ali pa tudi drugih oseb v zajemalkah nakladalnikov ali na priključnih strojih, posebej sprednjih, je smrtno nevaren. Slika iz snemanja za oddajo Ljudje in zemlja (junij 2023) z lutkama.

Ne le zato, ker to po predpisih ni dovoljeno, temveč predvsem zato, ker je izjemno nevarno, se na traktorskih priključnih strojih ni dovoljeno voziti. Na traktorju ali na delovnem stroju se poleg voznika vozi druga oseba le, če je vgrajen sedež za sovoznika in vpisan v prometno dovoljenje. Otrok mlajših od enega leta in pol na traktorjih in delovnih strojih ni dovoljeno prevažati. Otroci, ki so starejši od enega leta in pol in manjši od 150 cm, pa se na teh vozilih smejo voziti le na sedežih z ustreznim zadrževalnim sistemom primernim otrokovi telesni masi. Za mlajše otroke lahko uporabimo običajni avtomobilski otroški sedež, ki ga pritrdimo na traktor. Tak sedež ima večtočkovne varnostne pasove, zato da so otroci varni, tudi če zadremajo. Za nekoliko starejše otroke pa so namenjeni posebni traktorski otroški sedeži. Ti morajo biti vzmeteni, da se na otroke ne prenašajo sunki in tresljaji, in opremljeni z večtočkovnimi varnostnimi pasovi, ki v vsakem primeru zadržijo otroka na sedežu.

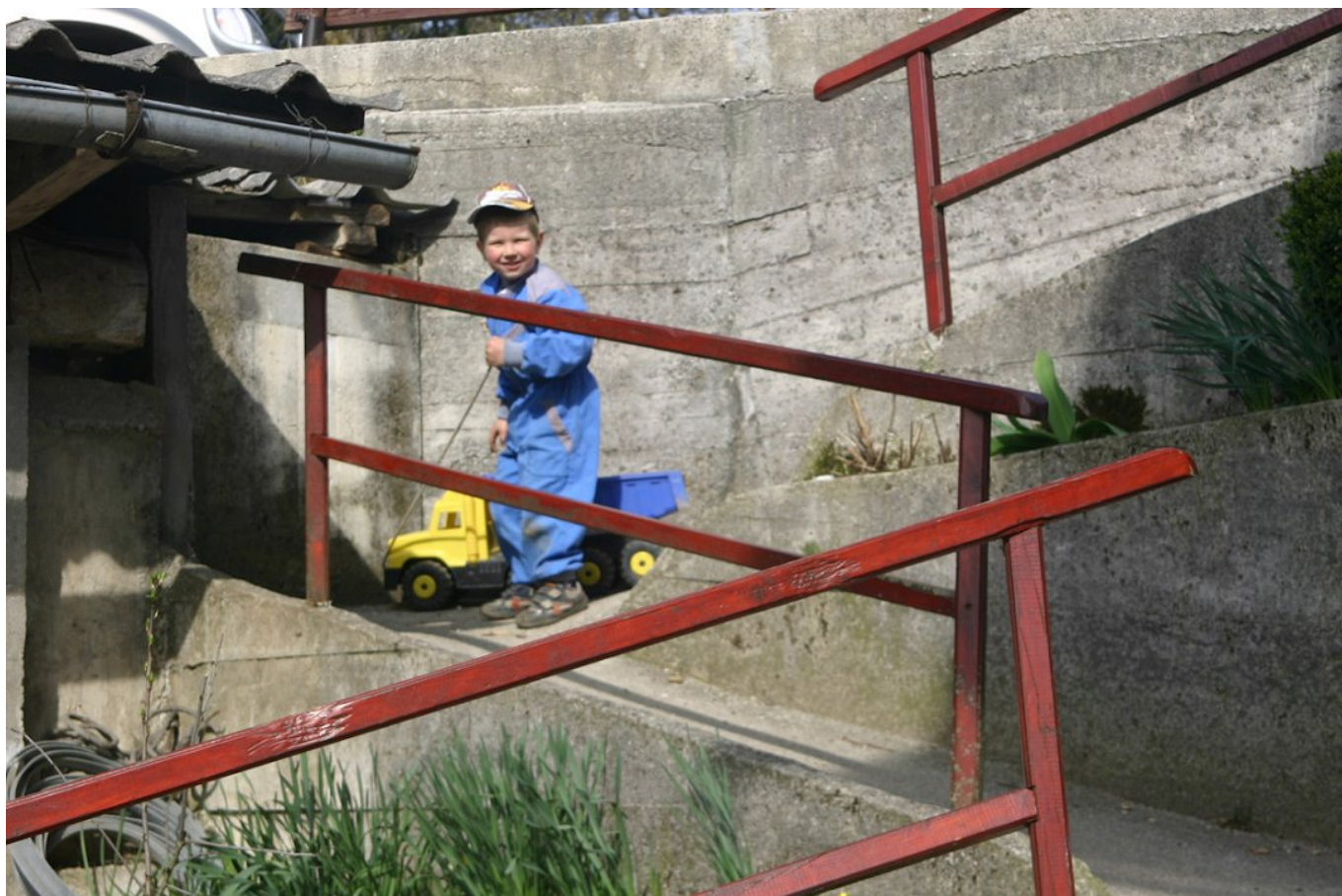

Slika 4: Za mlajše otroke lahko na traktorju uporabljamo avtomobilske otroške sedeže (levo), za nekaj starejše pa traktorske otroške sedeže (desno). Slika: zajem zaslona oddaje Ljudje in zemlja, 2016.

Na traktorskih priklopnikih se lahko vozi do 5 oseb, ki so potrebne za nakladanje ali razkladanje tovora, vendar ne smejo stati v tovornem prostoru, sedeti na stranicah priklopnika ali na tovoru, ki je višji od stranic priklopnika ali biti v neustreznem psihofizičnem stanju.

Kaj lahko storimo za preprečitev nezgod?

Da se na kmetiji izognemo nezgodam otrok in še posebej najbolj tragičnim primerom, imamo vse možnosti, le nevarnosti moramo vzeti zares, se držati nekaj osnovnih pravil in izvesti nekaj preventivnih ukrepov. V zgradbah in na dvorišču moramo s pokrovi ali ograjami zavarovati odprtine tako, da otrok ne more pasti vanje. To velja tudi za oporne zidove, škarpe in podobno. Naslednja stvar so lestve. Najbolj učinkovito preprečimo vzpenjanje mlajših otrok po lestvah, če nanje v spodnjem delu pritrdimo ploščo široko kot klini lestev. Vodne površine, npr. v vrtu, morajo biti ograjene ali pa moramo tik pod vodno gladino namestiti mrežo, da preprečimo utopitev, če otrok pade v vodo.

Slika 5: Vse odprtine, previsi, stopnice, škarpe in podobno, kamor lahko pade otrok ali pa tudi odrasel človek, morajo biti zavarovane s pokrovi oz. ograjami.

Otroci, vžigalice in seno ne gredo skupaj, do živali pa naj otroci dostopajo le skupaj z odraslimi. Otrokom je potrebno dopovedati, da električne pašne ograje niso za prijemanje. Parkirana vozila in stroji so zelo privlačni, zato vedno izvlečemo kontaktni ključ in pod kolesa namestimo podložne zagozde. Stroji morajo imeti nameščene varovalne naprave, če so poškodovane, jih nemudoma zamenjamo. Posebej pa so nevarni premikajoči se stroji. Danes že obstaja nekaj tehničnih pripomočkov, ki voznika lahko opozorijo, da se ob vozilu nahaja otrok oz. oseba. Od kamer na zadnjem delu traktorja ali prikolice in slike v kabini, do senzorjev, ki zaznajo živo bitje v okolici stroja, pa do zapestnic, ki oddajo signal, ki ga zazna sprejemnik v traktorju. Vendar so večinoma še v razvojni fazi in se v praksi le redko uporabljajo, a za varnost otrok moramo poskrbeti vsak dan.

Slika 6: Na kmetijah so lahko mesto nevarnosti za otroke tudi dovozne ali dvoriščne poti, ki sicer niso namenjene javnemu prometu. S tablo pred dostopom na kmetijo obiskovalce opozorimo, naj bodo pozorni na otroke.

Idealno je, da za otroke zagotovimo varstvo, da priskrbimo igrala, prostor za igro, kjer bodo otroci toliko zaposleni, pa tudi nadzorovani, da ne bodo silili k strojem oz. v nevarnost. V kolikor na kmetiji za to ni moč poskrbeti in jih vzamemo s seboj na traktor, moramo poskrbeti, da bodo na traktorju tudi varni, v ustreznem vzmetenem otroškem sedežu z večtočkovnim varnostnim pasom oz. zadrževalnim sistemom. Sedež namestiti v kabino in nikoli na traktor brez kabine ali varnostnega loka. Takega traktorja že tako in tako ne smemo uporabljati, da bi pa na jih vozili še otroke, je pa povsem nedopustno. Če kabina ni dovolj dobro zvočno izolirana, naj otrok uporablja tudi otroške glušnike.

Dodatne informacije o varnosti in zdravju pri delu na kmetiji so na voljo na www.s-k.si, video vsebine pa na www.s-k.si/video.